

GROENBLAUWE DOORADERING NADER GEDEFINIEERD AANVALSPAN LANDSCHAP

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

De ambitie van het [Aanvalsplan Landschap](#) is om 10% groenblauwe dooradering te realiseren in het landelijk gebied. Deze ambitie vraagt op een twee punten om meer uitleg:

1. Wat wordt verstaan onder groenblauwe dooradering?
2. Hoe en op welk schaalniveau wordt de 10% dooradering berekend?

In dit document geeft de projectgroep van Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel antwoord op deze vragen.

DEFINITIE GROENBLAUWE DOORADERING

In het aanvalsplan staat aangegeven dat het bij groenblauwe dooradering in eerste instantie gaat om lijnvormige elementen, die aansluiten bij de karakteristieken van het betreffende landschap.

De elementen dragen bij aan meerdere doelen. In het aanvalsplan worden er tien genoemd. Versterking biodiversiteit, verbetering landschapskwaliteit, verduurzaming en inkomensverbetering van de landbouw en klimaatverbetering en -adaptatie (CO₂-reductie) springen daarbij het meest in het oog.

Voor de berekening van het percentage dooradering is de omschrijving nog onvoldoende helder. De vraag is wat wel en niet meegerekend moet worden bij de berekening. Om die vraag te beantwoorden is niet alleen een omschrijving van de typen elementen nodig, maar ook duidelijke afspraken over de dimensionering. Met de dooradering beogen we immers een effectief netwerk van verbindingen in het hele landelijk gebied te bereiken.

Het streven is om een evenredige spreiding van groenblauwe elementen te bereiken die recht doet aan de specifieke landschapstypen. Er moeten geen grote gaten ontstaan in de ruimtelijke verdeling en de juiste elementen moeten in het juiste landschap worden aangelegd. Dit is ook van belang voor de berekening van de dooradering. Dit document behandelt niet de feitelijke ruimtelijke verdeling, maar wel de maatvoering van de elementen om maximaal bij te dragen aan het doel van 10% dooradering.

Onderhoud en beheer is een ander aandachtspunt. Bepaalde landschapselementen zoals bermen en waterlopen leveren alleen een bijdrage aan de ambitie, als zij op een adequate manier worden beheerd.

Een belangrijk uitgangspunt is dat we aansluiten bij bestaande typologieën, waarbij die van [Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer](#) (ANLb) leidend is. Aanvullend hierop verwijzen we naar een onderzoek door het [CLM](#). Enkele elementen vallen echter buiten de typologie van het ANLb, zoals voedselbossen, agroforestry, onverharde wegen, bloemdijken, graften en tuunwallen. Deze elementen zijn afzonderlijk opgenomen.

Elementen als bermen en erven passen binnen de definitie van groenblauwe dooradering. Voorwaarde is wel dat er beheer wordt uitgevoerd dat past bij één van de pakketten uit de ANLb-tabel. Verharding, bebouwing en tuinen op erven tellen dus niet mee. Ook bermen die beheerd worden op een manier die vrijwel geen bijdrage levert aan biodiversiteit (bijvoorbeeld door intensief klepelen) vallen buiten de scope. De uitgangspunten en voorwaarden zijn ook in lijn met de Kaderrichtlijn Water (KRW).

ZES TABELLEN MET LANDSCHAPSELEMENTEN

De projectgroep heeft zes tabellen met typen elementen opgesteld die meegeteld kunnen worden in de groenblauwe dooradering. Voorwaarde is wel dat hierbij voldaan wordt aan de daarbij genoemde voorwaarden over beheer en dimensionering. In feite zijn dit de basisvoorwaarden voor groenblauwe dooradering, als een instapeis voor mee te tellen elementen. Wij gaan er van uit dat door regionaal maatwerk de uiteindelijke kwaliteit boven dit basisniveau zal worden opgekrikt.

Een korte toelichting op de onderdelen van deze tabellen.

OMSCHRIJVING TYPE ELEMENTEN

Bij de omschrijving van een element is uitgegaan van de beschrijvingen van het ANLb. Waar mogelijk is verwezen naar het betreffende pakketnummer. Deze beschrijvingen zijn terug te vinden in het [overzicht](#) Beheerpakketten natuur- & landschapsbeheer (BoerenNatuur, 2023) en in het [CLM-rapport](#).

Voor bloemdijk hanteren we de definitie van [BIJ12](#) (natuurtype N12.01). Nadere beschrijvingen van agroforestry en voedselbossen hebben we niet opgenomen. Voor agroforestry gaan we uit van een vorm van landbouw waarbij voedselgewassen worden verbouwd in combinatie met houtige gewassen en landschapselementen. Een graft omschrijven we als een steilrand op een groter hellingcomplex, begroeid met struiken. Een tuunwal omschrijven we als een wal van gras- of

heidezoden. Graften en tuunwallen zijn specifiek voor bepaalde regio's in Nederland.

METEN OPPERVLAKTE

In de tabellen staat aangegeven dat in principe wordt uitgegaan van de werkelijke oppervlakte van de elementen. Voor een aantal lijnvormige elementen volstaat een forfaitaire breedte, bijvoorbeeld 3 m voor elzensingels, bomenrijen en tuunwallen. Voor solitaire bomen wordt een forfaitaire oppervlakte gehanteerd van 40 m² en 20 m² als deze geknot zijn. Dit wordt ook voor hoogstamboomgaarden en agroforestry zo berekend. Rekening houdend met de beperkte bijdrage en nevenfunctie van deze elementen, wordt de oppervlakte van deze elementen met een factor 0,4 vermenigvuldigd. Deze factor wordt ook gehanteerd voor het type bloemdijk.

VOORWAARDEN DIMENSIONERING

Voor hakhoutbosjes, griendjes en bosjes geldt dat deze tot een maximum van 1,5 ha kunnen worden meegerekend. Voor voedselbosjes telt alleen een 10 m brede rand die grenst aan (overige) landbouwgrond mee. Ook voor bosjes van meer dan 1,5 ha wordt eenzelfde berekening gehanteerd en telt alleen de 10 m brede rand aan de buitenzijde mee.

De delen binnen agroforestry met meer dan 100 (niet-productieve) bomen, worden in het GLB niet gezien als landbouwgrond. Hiervoor gelden dezelfde regels als een bosje het geheel meerekenen tenzij het groter is dan 1,5 ha. In dat laatste geval telt alleen de 10 m brede buitenrand mee.

Voor poelen geldt een maximumomvang van 0,5 ha en voor een (klein) rietperceel van 1,5 ha. Natuurvriendelijke oevers en rietzomen zijn minimaal 3 m en maximaal 10 m breed.

Bij sloten is een onderscheid tussen smalle sloten (< 4 m breed) en brede sloten (4-10 m breed) waarbij verschillende beheerwaarden gelden. Het onderscheid in hoog en laag Nederland voor sloten is gebaseerd op het waterpeil, waarbij de grens ligt bij 70 cm onder maaiveld. Voor smalle sloten in laag Nederland geldt dat daarbij aan beide zijden een bufferstrook moet worden meegenomen, die vrij is van bemesting en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Conform de afspraken in het GLB zijn deze stroken 1 tot 3 m breed afhankelijk van de perceelsgrootte en 5 m bij KRW- en ecologisch kwetsbare waterlopen. Bij brede sloten (dus > 4 m) telt het water tot maximaal 10 m (zoals ook bij de grotere bouselementen) mee als er aan beide kanten natuurvriendelijke oevers zijn. Alleen een bufferstrook is niet voldoende. Als er aan één kant een natuurvriendelijke oever is, dan telt de helft van de breedte van de watergang mee, eveneens tot een maximum van 10 m.

De eisen die gelden voor bufferstroken van de verschillende elementen kunnen verschillen al naar gelang welke regeling(en) van toepassing is/zijn. Indien bijvoorbeeld een boer niet meedoet aan het GLB, moet hij nog steeds voldoen aan de andere regelingen met andere eisen qua breedte van de bufferstrook in relatie tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Voor onverharde wegen geldt een minimale breedte van 5 m. Om mee te tellen in de groenblauwe dooradering moeten bermen zonder bomen voldoen aan de voorwaarden voor beheer. Voor bermen zonder bomen geldt een minimale breedte van 2,5 m, 5 m en 10 m voor respectievelijk gemeentelijke-, provinciale- en rijkswegen.

Botanische hooilandranden zijn minimaal 2 m en maximaal 20 m breed. Botanische weideranden zijn minimaal 2 m en maximaal 12 m breed. Kruidenrijke akkerranden en bloemblokken kennen een minimale breedte van 6 m en een maximale van 20 m. Voor een keverbank en insectenrijke graslandrand zijn dit respectievelijk 6 m en 12 m.

Hiermee wordt een evenredige verdeling van de dooradering bewerkstelligd met een effectief netwerk.

VOORWAARDEN BEHEER

Voor de beheerwaarden verwijzen we naar de beschrijvingen van de [ANLb-pakketten](#). In een aantal gevallen, met name bij de poelen en sloten, zijn deze aangevuld vanuit het [CLM-rapport](#). Voor agroforestry en voedselbossen stellen we als voorwaarde dat er geen gebruik wordt gemaakt van gewasbeschermingsmiddelen.

Als algemeen beheeradvies willen we met nadruk wijzen op gefaseerd onderhoud. Op die manier wordt vermeden dat een element op een bepaald moment volledig zijn waarde verliest voor de er in voorkomende soorten.

De definitie moet vooral helpen om het percentage groenblauwe dooradering in te kunnen schatten. We gaan daarom hier niet gedetailleerd in op de beheerwaarden. Het is belangrijk dat er draagvlak is voor de dooradering en het benodigde instrumentarium beschikbaar komt. Vervolgens kan op meer detailniveau ingegaan worden op beheerwaarden.

LEGENDA

 Pakketnummer ANLb indien van toepassing (nummers beheerpakketten BoerenNatuur 2023)

Eisen beheer

Minimale en maximale breedte

Aanvullende of scherpere eisen beheer op basis van document CLM

Minimale en maximale oppervlakte t.b.v. bepalen % groenblauwe dooradering

Metten oppervlakte element voor bepalen % groenblauwe dooradering

Eisen GLB t.a.v. lengtes, breedtes en oppervlaktes m.b.t. GLMC 8 (niet productief bouwland)

Eisen bestaande en nieuwe situatie om mee te tellen voor % groenblauwe dooradering

Eisen GLB t.a.v. lengtes, breedtes en oppervlaktes m.b.t. eco-activiteiten

GROENE LANDSCHAPSELEMENTEN

20 HOUTWAL EN HOUTSINGEL

	Zie beheerpakket ANLb		Max. 30 meter breed
	n.v.t.		n.v.t.
	Werkelijke oppervlakte		Max. 30 meter breed
	Element bestaat uit inheemse loofhoutsoorten		n.v.t.

20 ELZENSINGEL

	Zie beheerpakket ANLb		Max. 5 meter breed
	n.v.t.		n.v.t.
	Lengte x 3 meter		Geen maximale afmetingen
	Element bestaat voor vrnl. uit zwarte els en andere inheemse loofhoutsoorten		n.v.t.

21 KNOTBOMENRIJ

	Zie beheerpakket ANLb		n.v.t.
	n.v.t.		n.v.t.
	Lengte x 3 meter		De standaardoppervlakte is 20 m ² per boom. Intekening van een boom geeft 1 m ²
	Element bestaat uit inheemse loofhoutsoorten, minimaal 16 bomen per 100 meter, anders solitaire bomen		n.v.t.

21 SOLITAIRE KNOTBOOM (INCL. BOMEN OP LANDBOUWGROND)

	Zie beheerpakket ANLb		n.v.t.
	n.v.t.		n.v.t.
	20 m2 per boom		De standaardoppervlakte is 20 m2 per boom. Intekening van een boom geeft 1 m2
	Element bestaat uit inheemse loofhoutsoorten		n.v.t.

21 BOMENRIJ

	Zie beheerpakket ANLb		n.v.t.
	n.v.t.		n.v.t.
	Lengte x 3 meter		De standaardoppervlakte is 20 m2 per boom. Intekening van een boom geeft 1 m2
	Minimaal 8 bomen per 100 meter, anders solitaire bomen		n.v.t.

22 KNIP- EN SCHEERHEG

	Zie beheerpakket ANLb		n.v.t.
	n.v.t.		n.v.t.
	Lengte x 1 meter		Geen maximale afmetingen
	n.v.t.		n.v.t.

23

STRUWEELHAAG

	Zie beheerpakket ANLb		n.v.t.
	n.v.t.		n.v.t.
	Lengte x 3 meter		Geen maximale afmetingen
	Element bestaat uit inheemse loofhoutsoorten		n.v.t.

24

STRUWEELRAND

	Zie beheerpakket ANLb		n.v.t.
	n.v.t.		n.v.t.
	Werkelijke oppervlakte		Geen maximale afmetingen
	n.v.t.		n.v.t.

25

SOLITAIRE BOOM (INCL. BOMEN OP LANDBOUWGROND)

	Zie beheerpakket ANLb		n.v.t.
	n.v.t.		n.v.t.
	40m ² per boom		De standaardoppervlakte is 20 m ² per boom. Intekening van een boom geeft 1 m ²
	Element bestaat uit inheemse loofhoutsoorten		n.v.t.

26

HALF- EN HOOGSTAMBOOMGAARD

	Zie beheerpakket ANLb		n.v.t.
	Geen gebruik van gewasbeschermingsmiddelen		n.v.t.
	40 m ² per boom: maximaal 100 bomen per hectare. Bij 100 bomen per hectare telt 40% van oppervlakte mee voor groenblauwe dooradering		n.v.t.
	n.v.t.		n.v.t.

27

HAKHOUTBOSJE

	Zie beheerpakket ANLb		n.v.t.
	n.v.t.		Maximaal 1,5 hectare, indien het element groter is dan 1,5 hectare telt alleen de bosrand van 10 meter breed die grenst aan landbouwgrond mee voor % groenblauwe dooradering.
	Tot 1,5 hectare werkelijke oppervlakte en > 1,5 hectare werkelijke oppervlakte van bosranden met een breedte van 10 meter die grenzen aan landbouwgrond.		Maximaal 1,5 hectare
	Element bestaat uit inheemse loofhoutsoorten (indien er sprake is van bestaande bosjes kunnen ook elementen bestaande uit Amerikaanse eik meegeteld worden)		n.v.t.

 <p>Zie beheerpakket ANLb</p>	 <p>n.v.t.</p>
 <p>n.v.t.</p>	 <p>Maximaal 1,5 hectare, indien het element groter is dan 1,5 hectare telt alleen de bosrand van 10 meter breed die grenst aan landbouwgrond mee voor % groenblauwe dooradering.</p>
 <p>Tot 1,5 hectare werkelijke oppervlakte en > 1,5 hectare werkelijke oppervlakte van bosranden met een breedte van 10 meter die grenzen aan landbouwgrond.</p>	 <p>Maximaal 1,5 hectare</p>
 <p>Element bestaat uit inheemse wilgensoorten. Produktiegrienden die machinaal worden geoogst tellen niet mee voor % groenblauwe dooradering</p>	 <p>n.v.t.</p>

	Zie beheerpakket ANLb		n.v.t.
	n.v.t.		Maximaal 1,5 hectare, indien element groter is dan 1,5 hectare telt alleen bosrand van 10 meter die grenst aan landbouwgrond mee voor % groenblauwe dooradering.
	Tot 1,5 hectare werkelijke oppervlakte en >1,5 hectare werkelijke oppervlakte van bosranden met een breedte van 10 meter die grenzen aan landbouwgrond.		Maximaal 1,5 hectare
	Element bestaat uit inheemse loofhoutsoorten (indien er sprake is van bestaande bosjes kunnen ook elementen bestaande uit Amerikaanse eik meegeteld worden)		n.v.t.

AGROFORESTRY: BOMEN(RIJEN) OP LANDBOUWGROND

	Geen gebruik van gewasbeschermings-middelen op bomen		Maximaal 40% van oppervlakte telt mee voor % groenblauwe dooradering
	Geen beheereisen opgenomen		n.v.t.
	40 m2 per boom. Bij 100 bomen per hectare telt 40% van oppervlakte mee voor % groenblauwe dooradering		n.v.t.
	Bomen in combinatie met blijvend grasland, maximaal 100 bomen per hectare		n.v.t.

EENDENKOOI

	n.v.t.		n.v.t.
	n.v.t.		n.v.t.
	Bestaande elementen: Tot 1,5 hectare werkelijke oppervlakte en >1,5 hectare werkelijke oppervlakte van bosranden met een breedte van 10 meter die grenzen aan landbouwgrond.		n.v.t.
	n.v.t.		n.v.t.

VOEDSELBOS

	Geen gebruik van gewasbeschermingsmiddelen		n.v.t.
	Geen beheereisen opgenomen		Maximaal 1,5 hectare
	Bosrand van 10 meter die grenst aan landbouwgrond		n.v.t.
	Element bestaat voor minimaal 50% uit inheemse loofhoutsoorten		n.v.t.

BLAUWE LANDSCHAPSELEMENTEN

9 POEL, DOBBE, PINGORUINE, WIEL

	Zie beheerpakket ANLb		Max. 0,5 hectare
	n.v.t.		Oppervlakte tussen 0,001 hectare en 0,5 hectare
	Werkelijke oppervlakte van insteek tot insteek		Oppervlakte tussen 0,001 en 0,5 hectare
	Bij aanleg nieuwe poel voorkeur voor poelen met doorsnee van 20-30 meter		n.v.t.

10a NATUURVRIENDELIJKE OEVER

	Zie beheerpakket ANLb		Minimaal 3 en maximaal 10 meter breed
	n.v.t.		n.v.t.
	n.v.t.		Minimale lengte: 25 meter en minimaal 3 en maximaal 10 meter breed. Maximale oppervlakte 1,5 hectare
	Geen beweiding		n.v.t.

11a RIETZOOM

	Zie beheerpakket ANLb		Minimaal 3 en maximaal 10 meter breed
	n.v.t.		n.v.t.
	Werkelijke oppervlakte tot insteek		n.v.t.
	n.v.t.		n.v.t.

11b

KLEIN RIETPERGEEL

	Zie beheerpakket ANLb		n.v.t.
	n.v.t.		n.v.t.
	Werkelijke oppervlakte tot insteek		n.v.t.
	n.v.t.		n.v.t.

12b

12c

12d

SMALLE SLOTEN IN LAAG NEDERLAND* (WATERBREEDTE <4 M)

	Zie beheerpakket ANLb		Aan beide zijden van de sloot een bufferstrook zonder mest of gewasbeschermingsmiddelen van 1, 3 of 5 meter breed. De waterbreedte is minimaal 2 en maximaal 4 meter
	Bij het schonen wordt minimaal 25% van de slootvegetatie gespaard. Maaien/schonen min. 1x per 2 jaar Maaien/schonen tussen 15/07 en 01/03 Maaisel afvoeren. Beweiding, bemesting en GBM niet toegestaan		Minimaal 2 meter en maximaal 4 meter
	Als sloot voldoet aan instapeisen (zie bijlage instapeisen) kan werkelijke breedte van sloot inclusief de breedte van de onbemeste bufferstrook en natuurvriendelijke oever gemeten worden.		Smaller dan 10 meter (van insteek naar insteek)
	Bij het schonen wordt minimaal 25% van de slootvegetatie gespaard. Maaien/schonen min. 1x per 2 jaar Maaien/schonen tussen 15/07 en 01/03 Maaisel afvoeren. Beweiding, bemesting en GBM niet toegestaan		n.v.t.

12a

12b

12c

12d

BREDE SLOTEN IN LAAG NEDERLAND* (WATERBREEDTE >4 M - 10 M)

Zie beheerpakket ANLb

n.v.t.

Bij het schonen wordt minimaal 25% van de slootvegetatie gespaard.
 Maaien/schonen min. 1x per 2 jaar
 Maaien/schonen tussen 15/07 en 01/03
 Indien wordt gebaggerd (12a) wordt niet gezogen binnen 60 cm vanaf de waterlijn. Bij brede sloten (7-8 m) zijn twee voren toegestaan, anders één voor. Brede sloten worden ongeveer één keer per vier-vijf jaar gebaggerd

n.v.t.

Als sloot voldoet aan instapeisen (zie bijlage instapeisen) kan werkelijke breedte van sloot inclusief de breedte van de onbemeste bufferstrook en natuurvriendelijke oever gemeten worden

Smaller dan 10 meter

Minimaal aan 1 zijde een natuurvriendelijke oever. Aan andere zijde een onbemeste bufferstrook van 1 of 3 meter breed (verplichte bufferstrook GLB) of natuurvriendelijke oever. De waterbreedte is minimaal 4 en maximaal 10 meter.

n.v.t.

12b

12d

SMALLE SLOTEN (SLOOTBREEDTE <6 M) IN OVERIG NEDERLAND

Zie beheerpakket ANLb

n.v.t.

Maaien/schonen min. 1x per 2 jaar

n.v.t.

Als sloot voldoet aan instapeisen (zie tabblad instapeisen) kan werkelijke breedte van sloot inclusief de breedte van de onbemeste bufferstrook en natuurvriendelijke oever gemeten worden

Smaller dan 10 meter

Aan beide zijden van de sloot een onbemeste bufferstrook van 1 of 3 meter breed (verplichte bufferstrook GLB). De sloot gemeten van insteek naar insteek is minimaal 4 en maximaal 6 meter

n.v.t.

12b

12d

BREDE SLOTEN (> 4 - 10 METER) IN OVERIG NEDERLAND

	Zie beheerpakket ANLb		n.v.t.
	Maaien/schonen tussen 15/07 en 01/03		n.v.t.
	Als sloot voldoet aan instapeisen (zie tabblad instapeisen) kan werkelijke breedte van sloot inclusief de breedte van de onbemeste bufferstrook en natuurvriendelijke oever gemeten worden		Smaller dan 10 meter
	Minimaal aan 1 zijde een natuurvriendelijke oever. Aan andere zijde onbemeste strook of natuurvriendelijke oever		n.v.t.

WIJKEN, BEKEN EN KLEINE RIVIEREN BREDER DAN 10 METER

	n.v.t.		Deel van wateroppervlakte telt alleen mee als langs het water een rietzoom of natuurvriendelijke oever aanwezig is
	n.v.t.		n.v.t.
	Bij sloten met een waterbreedte van 10 meter die voorzien zijn van een rietzoom of natuurvriendelijke oever telt de breedte van de rietzoom/ natuurvriendelijke oever en een waterzone van 10 meter mee voor het % groenblauwe dooradering		Smaller dan 10 meter
	Minimaal aan 1 zijde een natuurvriendelijke oever. Aan andere zijde onbemeste strook of natuurvriendelijke oever		n.v.t.

*Tot Laag Nederland behoren in hoofdlijnen de gebieden binnen de volgende landschapstypen: Veenontginningen, Oude zeekleipolders en Rivierengebied (zie kaart Histland, bijlage 1)

WEGEN EN BERMEN

ONVERHARDE WEGEN

 n.v.t.	 Minimaal 5 meter breed
 n.v.t.	 Geen maximale oppervlakte
 Werkelijke grondoppervlakte (van insteek landbouwgrond tot insteek landbouwgrond)	 n.v.t.
 Langs de zandweg moet een berm van minimaal 2 meter aanwezig zijn	 n.v.t.

BOMEN IN BERMEN LANGS VERHARDE EN SEMI-VERHARDE WEGEN

 n.v.t.	 n.v.t.
 n.v.t.	 Geen maximale oppervlakte
 Lengte bomenrij x 3 meter	 n.v.t.
 Element bestaat uit inheemse loofhoutsoorten (indien er sprake is van bestaande bomenrijen kunnen ook elementen bestaande uit niet inheemse soorten zoals Amerikaanse eik of cultivars van inheemse soorten meegeteld worden)	 n.v.t.

HOLLE WEGEN

 n.v.t.	 n.v.t.
 n.v.t.	 Geen maximale oppervlakte
 Werkelijke grondoppervlakte (van insteek landbouwgrond tot insteek landbouwgrond)	 n.v.t.
 n.v.t.	 n.v.t.

BERMEN LANGS VERHARDE EN SEMI-VERHARDE WEGEN MET BERMEN ZONDER BOMEN

 n.v.t.	 n.v.t.
 n.v.t.	 Geen maximale oppervlakte
 Werkelijke grondoppervlakte van bermen (dus oppervlakte verhard telt niet mee). Tussenbermen bij rijks- en provinciale wegen tellen niet mee.	 n.v.t.
 Bermen langs gemeentelijke wegen tellen mee indien berm minimaal 2,5 meter breed is bermen langs provinciale wegen tellen mee indien berm minimaal 5 meter breed is bermen langs rijkswegen tellen mee indien berm minimaal 10 meter breed is. Berm wordt ecologisch beheerd (minimaal voldoen aan eisen beheerpakket bloemrijke hooilandrand)	 n.v.t.

KRUIDACHTIGE VEGETATIES (NIET LANGS WEGEN)

13 BOTANISCHE HOOILANDRAND

 Zie beheerpakket ANLb	 Minimaal 2 en maximaal 20 meter breed
 n.v.t.	 Geen maximale oppervlakte
 Werkelijke oppervlakte van rand	 Maximaal 1,5 hectare
 Inheemse plantensoorten	 Bufferstrook met kruiden (langs grasland): minimaal 3 en maximaal 12 meter breed

13 BOTANISCHE WEIDERAND

 Zie beheerpakket ANLb	 Minimaal 2 en maximaal 12 meter breed
 n.v.t.	 Geen maximale oppervlakte
 Werkelijke oppervlakte van rand	 Maximaal 1,5 hectare
 Inheemse plantensoorten	 n.v.t.

19 KRUIDENRIJKE AKKERRAND (DIVERSE TYPES)

 Zie beheerpakket ANLb	 Minimaal 6 en maximaal 20 meter breed
 n.v.t.	 Geen maximale oppervlakte
 Werkelijke oppervlakte van rand	 n.v.t.
 Mengsels die worden toegepast in ANLb	 Bufferstrook met kruiden (langs bouwland): minimaal 3 en maximaal 12 meter breed; Groene braak minimaal 3 meter breed.

43 BLOEMENBLOK

	Zie beheerpakket ANLb		Minimaal 6 en maximaal 20 meter breed
	n.v.t.		Geen maximale oppervlakte
	Werkelijke oppervlakte van rand		n.v.t.
	Mengsels die worden toegepast in ANLb		Bufferstrook met kruiden (langs bouwland): minimaal 3 en maximaal 12 meter breed; Groene braak minimaal 3 meter breed.

44 KEVERBANK

	Zie beheerpakket ANLb		Minimaal 6 en maximaal 20 meter breed
	n.v.t.		Geen maximale oppervlakte
	Werkelijke oppervlakte van rand		n.v.t.
	Mengsels die worden toegepast in ANLb		Bufferstrook met kruiden (langs bouwland): minimaal 3 en maximaal 12 meter breed; Groene braak minimaal 3 meter breed.

BLOEMDIJK

	Zie beheerpakket Natuurbeheer		Minimaal 6 en maximaal 20 meter breed
	n.v.t.		Geen maximale oppervlakte
	Werkelijke oppervlakte van de dijk		Maximaal 1,5 hectare
	Inheemse plantensoorten		n.v.t.

INSECTENRIJKE GRASLANDRAND

	Zie beheerpakket ANLb		Minimaal 6 en maximaal 12 meter breed
	n.v.t.		Geen maximale oppervlakte
	Werkelijke oppervlakte van de rand		Maximaal 1,5 hectare
	Inheemse plantensoorten		n.v.t.

ELEMENTEN OP ERVEN

DIVERSE ELEMENTEN OP ERVEN

	n.v.t.		n.v.t.
	n.v.t.		Geen maximale oppervlakte
	Elementen op erven die voldoen aan de eisen van een van bovenstaande elementen tellen op dezelfde wijze zoals hierboven is aangegeven		n.v.t.
	Zie eisen van toepassing zijnde elementen		n.v.t.

OVERIGE ELEMENTEN

ZANDWALLEN/TUUNWALLEN

	n.v.t.		n.v.t.
	Bomen en struiken worden met regelmaat opgesnoeid. - 100% wordt jaarlijks geschoond en/of gemaaid. Snoeiafval wordt verwijderd of op rillen gelegd in het element. Naastgelegen greppels worden regelmatig geschoond. Geen beschadiging door vee. Tuunwalleen vrijhouden van bomen en struiken.		Geen maximale oppervlakte
	Lengte x 3 meter		n.v.t.
	n.v.t.		n.v.t.

GRAFTEN

	Zie van toepassing zijnde beheerpakket ANLb		n.v.t.
	n.v.t.		Geen maximale oppervlakte
	Voor bepalen oppervlakte graften systematiek gebruiken van een van de verschijningsvormen		n.v.t.
	n.v.t.		n.v.t.

DIJKEN MET BEPLANTING

	Geen apart ANLb-beheerpakket voor dijken met beplantingen maar wel voor diverse verschijningsvormen van dijken zoals bomenrij, struweelhaag en struweelrand		n.v.t.
	Zie van toepassing zijnde beheerpakket ANLb		n.v.t.
	Voor bepalen oppervlakte dijken systematiek gebruiken van een van de verschijningsvormen		n.v.t.
	n.v.t.		n.v.t.

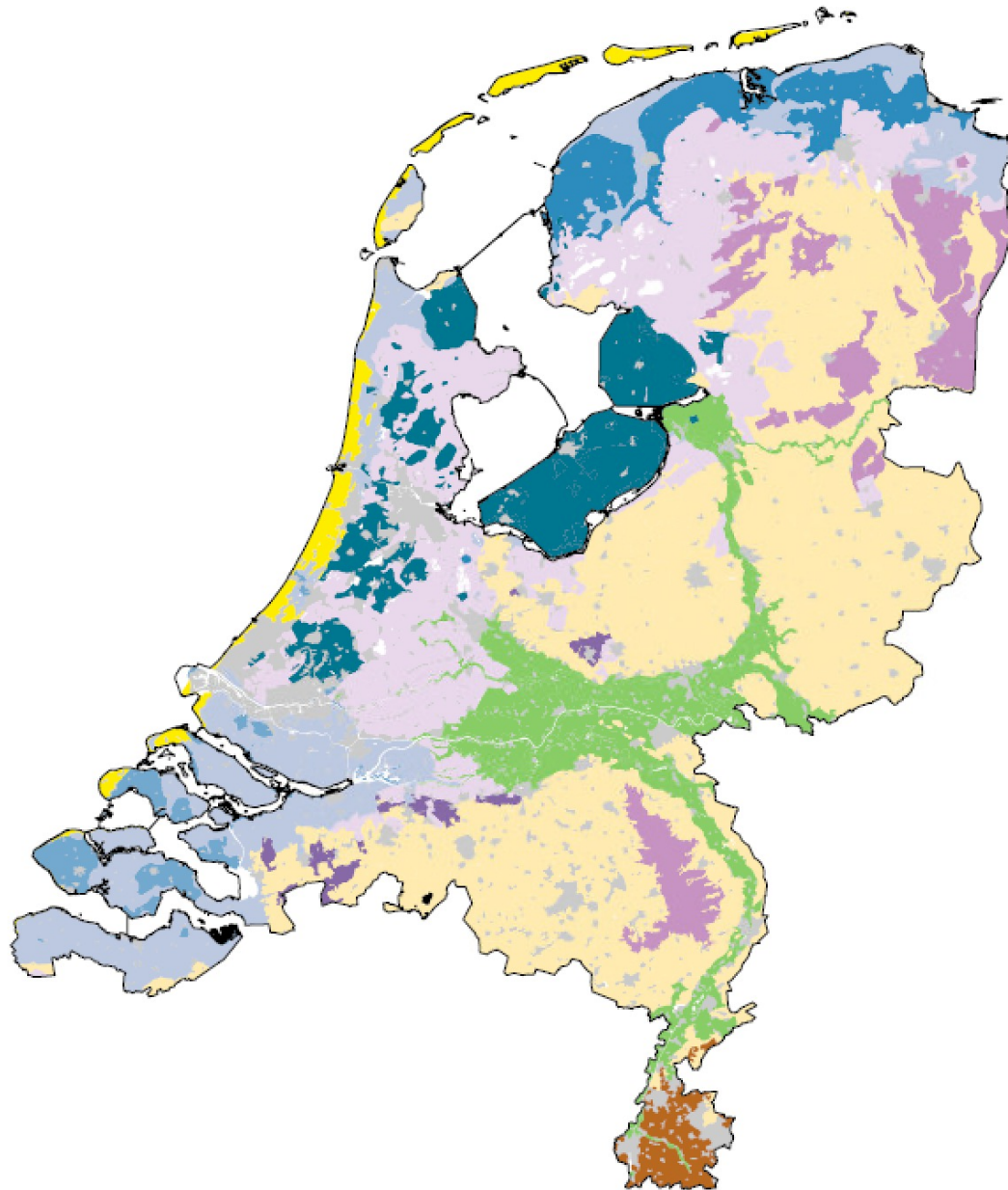
BIJLAGEN

Bijlage 1. Histland kaart van Nederland

Bijlage 2. Instapeisen voor sloten om mee te tellen voor %
groenblauwe dooradering

BIJLAGE 1.

HISTLAND KAART VAN NEDERLAND

Landschapstype

 Oudere veenkoloniën	 Jongere zeekleipolders
 Jongere veenkoloniën	 Droogmakerijen en Zuiderzeepolders
 Veenontginningen	 Duinen en duinontginningen
 Rivierengebied	 Lössontginningen
 Oudere zeekleipolders (Noord)	 Zandgrondontginningen
 Oudere zeekleipolders (Zuidwest)	 Bebouwde kom

BIJLAGE 2.

INSTAPEISEN VOOR SLOTEN OM MEE TE TELLEN VOOR % GROENBLAUWE DOORADERING

SLOTEN IN LAAG NEDERLAND (BEPERKTE FLUCTUATIE SLOOTPEIL EN WATERSTAND MAXIMAAL 70 CM ONDER MAAIVELD)

Optie 1: Smalle sloot (waterbreedte <4 meter): aan beide zijden onbemeste bufferstroken

Onbemeste strook van 1 of 3 meter, zonder bemesting en biociden
(verplichte bufferstrook in kader van GLB)

Gehele breedte van sloot met onbemeste stroken telt mee voor
% groenblauwe dooradering

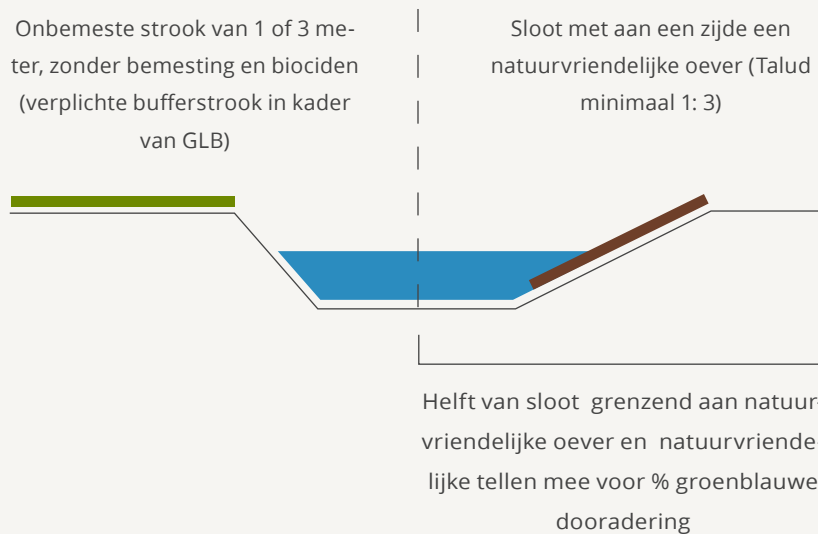
Sloot beheer: maximaal 1 schoonbeurt per jaar en gefaseerd beheer. Bij elke schoonbeurt natte deel minimaal 25% van slootvegetatie sparen.

Niet baggeren met baggerpomp maar met maailorf of eco-reiniger

Smalle sloot die voldoet aan instapeisen. Telt mee voor % groenblauwe dooradering

**Optie 2: Brede sloot (waterbreedte >4 -<10 meter):
aan 1 zijde een natuurvriendelijke oever**

Sloot: Maximaal 1 maaibeurt natte profiel per jaar en gefaseerd beheer. Bij elke schoonbeurt natte profiel minimaal 25% van slootvegetatie sparen. Oevers gefaseerd maaien, elke jaar maximaal 50% van de oppervlakte maaien. Wanneer er gebaggerd wordt, dan is dat in de periode 1 augustus – 1 november. Maximaal één keer per vier-vijf jaar baggeren

De brede sloot voldoet niet aan instapeisen en kan niet meetellen voor % groenblauwe dooradering

Brede sloot heeft met aan 1 zijde een natuurvriendelijke oever (rietzoom) en aan een andere zijde landbouwkundig gebruikt tot insteek sloot. Helft sloot en natuurvriendelijke oever tellen mee voor % groenblauwe dooradering.

**Optie 3: Brede sloot (waterbreedte >4 -<10 meter):
aan 2 zijden een natuurvriendelijke oever**

Sloot met aan beide zijde een natuurvriendelijke
oever (Talud minimaal 1: 3)

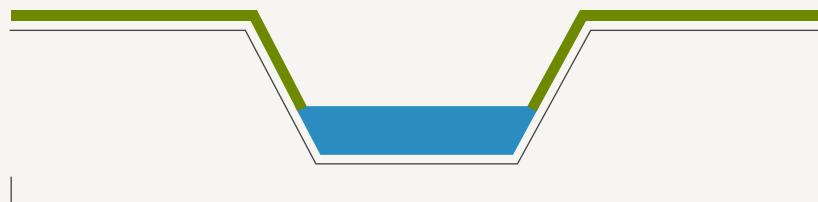
Gehele sloot en natuurvriendelijke oevers tellen
mee voor % groenblauwe dooradering

Sloot: Maximaal 1 maaibeurt natte profiel per jaar en gefaseerd beheer. Bij elke schoonbeurt natte profiel minimaal 25% van slootvegetatie sparen. Oevers gefaseerd maaien, elke jaar maximaal 50% van de oppervlakte maaien. Wanneer er gebaggerd wordt, dan is dat in de periode 1 augustus – 1 november. Maximaal één keer per vier-vijf jaar baggeren.

SLOTEN IN OVERIG NEDERLAND (STABIELE OF STERK FLUCTUERENDE WATERSTAND)

**Optie 4: Smalle sloot (slootbreedte < 6 meter):
aan beide zijden onbemeste bufferstroken**

Onbemeste strook van 1, 3 of 5 meter, zonder
bemesting en biociden (verplichte bufferstrook in
kader van GLB)

Gehele breedte sloot met bufferstroken telt mee voor % groenblauwe dooradering

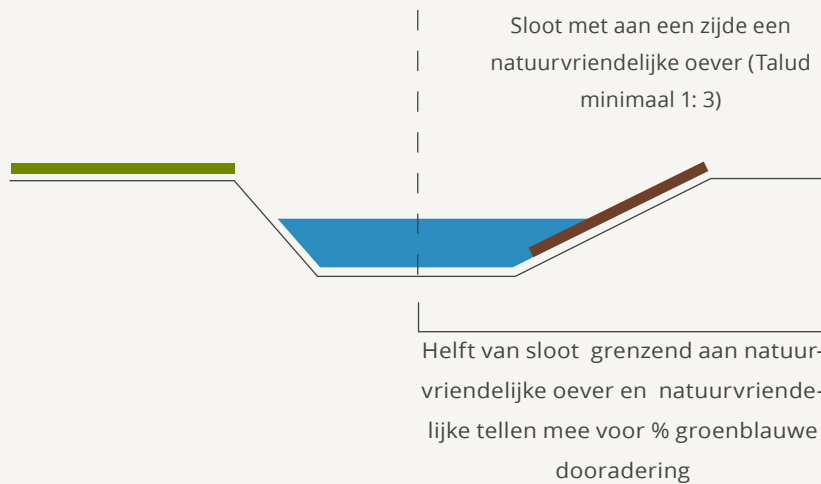
Slootbeheer: Maximaal 1 schoonbeurt per jaar van natte profiel en taluds. Bij iedere schoonbeurt begroeiing op een van de taluds sparen.

Maaien met maaiakorf na 15 juli. **Geen klepelbeheer**

Als aan beide zijden van de sloot onbemeste bufferstroken liggen en er is sprake van goed slootbeheer dan telt gehele breedte van sloot en bufferstroken mee voor % groenblauwe dooradering

**Optie 5: Brede sloot (slootbreedte >6- 10 meter):
aan 1 zijde een natuurvriendelijke oever**

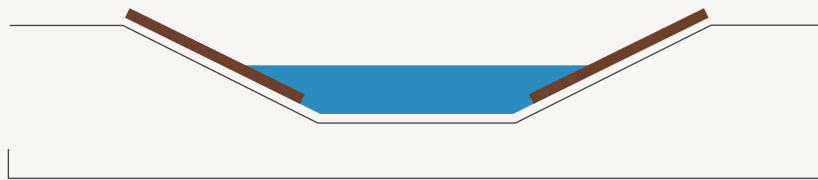

Maximaal 1 schoonbeurt per jaar natte profiel en oevers Bij maaien oever minimaal 20% van de oevervegetatie sparen Maaien met maaikorf na 15 juli. **Geen klepelbeheer**

**Optie 6: Brede sloot (waterbreedte >4 -<10 meter):
aan 2 zijden een natuurvriendelijke oever**

Sloot met aan beide zijde een natuurvriendelijke
oever (Talud minimaal 1: 3)

Gehele sloot en natuurvriendelijke oevers tellen
mee voor % groenblauwe dooradering

Sloot: Maximaal 1 schoonbeurt natte profiel per jaar en gefaseerd beheer. Bij elke schoonbeurt natte profiel minimaal 25% van slootvegetatie sparen. Oevers gefaseerd maaien, elke jaar maximaal 50% van de oppervlakte maaien. Wanneer er gebaggerd wordt, dan is dat in de periode 1 augustus – 1 november. Maximaal één keer per vier-vijf jaar baggeren.

BREDE SLOTEN, BEKEN, RIVIEREN IN NEDERLAND (WATERBREEDTE > 10 METER)

Bij sloten met een waterbreedte van meer dan 10 meter telt een strook van 10 meter van het wateroppervlakte mee als deze grenst aan de beheerpakketten rietzoom, klein rietperceel of natuurvriendelijke oever

Oude kreek breder dan 10 meter zonder natuurvriendelijke oevers of onbemeste stroken (telt niet mee voor % groenblauwe dooradering)

Kleine rivier breder dan 10 meter met aan beide zijden een rietzoom (oppervlakte rietzoom en zone water met breedte van 10 meter telt mee voor % groenblauwe dooradering)

Gekanaliseerde beek met aan beide zijden onbemeste stroken (alleen oppervlakte onbemeste stroken telt mee voor % groenblauwe dooradering)

ECOLOGISCHE ZONES LANGS SLOTEN EN BEKEN

Gekanaliseerde beek met aan beide zijden onbemeste stroken (alleen oppervlakte onbemeste stroken telt mee voor % groenblauwe dooradering)

MEI 2023

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel
www.samenvoorbiodiversiteit.nl/aanvalsplan-landschap

